

765 г. (стр. 87). Всичко, което е дошло до насъ отъ тогава, е писано съ кирилска азбука; до изнамѣрването на кирилицата сж писали вѣроятно съ гръцки букви. Старословѣнската литература почва едва отъ времето на славянскитѣ апостоли Константина или Кирила († 869) и Методия († 885).

2) *Старословѣнски езикъ*. Езикътъ, на който славянскитѣ апостоли превели Св. Писание, първоначално се наричалъ у всички славяни *ѡзыкъ словѣньскъ*. Що се отнася до въпроса, на кое отъ славянскитѣ племена принадлежалъ той, съ течение на времето за това дотолкова било забравено, че когато почнали въ настоящия вѣкъ научно да изследватъ славянскитѣ езици, между ученитѣ по този предметъ възникнало голѣмо разногласие. И до днесъ още не е установено едногласие относно родината на църковно-славянския езикъ.

Въ началото на този вѣкъ едва ли има нѣкое славянско племе, на което да не е приписванъ езикътъ на славянскитѣ апостоли. Често се разгледвалъ сжщо възгледа, споредъ който църковно-славянскиятъ езикъ се признавалъ за баща на всички днешни славянски езици. *Добровски* (1823) го приемалъ като „старъ, още безъ всѣки примѣсъ сръбско-българско-македонски диалектъ“. *Копитаръ* (1822) мислилъ, че живѣлото на югъ отъ Дунава голѣмо словѣнско племе било раздѣлено отъ дошлитѣ сърбо-харвати на две: на български и на панонски словѣни; понеже Св. Писание било преведено на езика на панонцитѣ, то днешнитѣ хорутански словѣни (виндитѣ) сж прѣкитѣ потомци на славянитѣ, които сж говорили на Кирило-Методиевия езикъ.

За насъ голѣмо значение иматъ мненията на двамата най-добри познавачи на славянскитѣ езици: П. И. Шафарикъ и Миклошичъ.

Шафарикъ твърдѣлъ въ своитѣ „Древности“ (1837) и въ своята „Славянска етнография“ (1842), че славянскитѣ апостоли използвали *българското* наречие, което тѣ изучили у дома си въ Солунъ и което било въ употрѣба още преди идването на маджари, кумани и печенези и на северъ отъ Дунава, въ днешнитѣ ромънски и маджарски земи, главно въ Влашко, въ Седмиградската областъ (стр. 55 и 56) и въ източно Маджарско до изворитѣ на Тиса, до Ерлау (Ягеръ) и Пеща. Днешниятъ упадъкъ на българския езикъ се почналъ, по негово мнение, отъ падането на старото царство (1018), ускоренъ отъ сношенията съ албанци, ромъни и гърци и завършенъ презъ времето на турското владичество. Въ западно Маджарско (Панония) въ IX вѣкъ, по негово мнение, господствувало наречие изобщо подобно на днешното чешко². Въ 1858 г. *Шафарикъ* измѣнилъ възгледа си, мислейки, че преводътъ на Св. Писание, направенъ въ царството на Коцела на брѣговетѣ на Блатенското езеро при сътрудничеството на мѣстни хора, се явявалъ като произведение на говоримия тамъ езикъ, т. е. на езика на панонскитѣ славяни, който вѣроятно билъ преходъ отъ старобългарски къмъ виндския (словѣнския). За сжщинска българска езикова граница той считалъ и тогава Дунава отъ устието на Драва до Пеща. Езика той нареклъ *старославянски*³, само въ Етнографията си го именува *църковно* или *кирилско* наречие; названието „старобългарски“ се срѣща у него само на едно мѣсто — въ Етнографията⁴.

Миклошичъ отначало подѣржалъ възгледа на своя учителъ Копитара. Мнението му, обаче, срещнало такъвъ отпоръ, че и названието му „старословѣнски езикъ“ (*lingua palaeoslovenica*), само по себе си вѣрно (*ѡзыкъ словѣньскъ*), отъ никого не се приело. Едва въ 1874 г. той издава едно много важно за решението на този въпросъ съчинение, въ което доказва, че старословѣнскиятъ езикъ билъ езика на панонскитѣ словѣни около срѣдата на IX в.⁵ Отъ приведенитѣ тамъ исторически и филоложки аргументи следнитѣ обръщатъ върху си особено внимание: Споредъ Голубински, покръстването на българитѣ станало безъ участието на славянскитѣ апос-